

OLVASÓNAPLÓ

MAI ÉLETÜNK ALAPJA

JOSIP BROZ TITO: *A JKSZ a szocialista öngazgatás fejlődésének új szakaszában.*

Forum, Újvidék, 1977.

EDVARD KARDELJ: *Szocialista öngazgatás.*

Forum, Újvidék, 1976.

Ezekben a hónapokban két olyan új, magyar nyelvű politikai kiadvány gazdagította könyvtárunkat, amelyeket — témájuknál fogva — méltán nevezhetünk mai életünk tükrének. Ezt a jellegüket nem csupán a címük jelzi (mind a kettőben benne szerepel a szocialista öngazgatás alapfogalma!), hanem szerzőik egyénisége is, hiszen Josip Broz Tito és Edvard Kardelj neve valóban szinte egyet jelent egész új társadalmi valóságunkkal, mindazzal, amit az utóbbi évtizedekben elértünk és megteremtettünk, s amire nyugodtan felépíthetjük egész jövőnket.

Tito könyvének anyagát dr. Aleksandar Sekulović válogatta össze elnökünknek a JKSZ IX. kongresszusa óta elhangzott beszédeiből és abból a dokumentumjellegű anyagból (a JKSZ elnökének és a JKSZ Elnöksége Végrehajtó Irodájának levele), amelyet méltán tekinthetünk egész mai életünk sorsdöntő fontosságú, irányadó, tehát történelmi jelentőségű fogalmazványának. Az összeválogatott anyagot, amelyben a IX. kongresszuson elhangzott beszámólótól kezdve benne találjuk nemcsak a kiemelkedő fontosságú beszédeket, de a különböző alkalmakkor elhangzott nyilatkozatokat, valamint a sajtó számára adott interjúkat is, Bodrits István, Bozsoki Ernő, Garai László, Hornyik György, Kovács János, Magossy László és Pilcz Nándor ültették át magyar nyelvre.

A másik könyv anyaga szintén válogatás, mégpedig Edvard Kardelj műveiből, s ezeknek zömét Bodrits István fordította magyarra, de közreműködött a fordításban Juhász Géza is.

Ezeknek a technikai adatoknak a felsorolása után pedig hadd szóljak — így együttesen — néhány szót a két könyv érdembeli anyagáról is. Ezt az együttes tárgyalást az teszi lehetővé, hogy ennek a recenziónak nem az a feladata, hogy mérleget készítsen a könyvben foglaltakról, hiszen ez a mérleg elkészült már a gyakorlati életben, hanem az, hogy a könyvek megjelenése kapcsán rámutasson egyrészt maguknak a könyvben foglalt eszméknek a gyakorlati jelentőségére, másrészt pedig arra az összefüggésre, amely e könyvek megjelenése és a Jugoszláviában élő magyarságnak a jugoszláv népekkel és a jugoszláviai nemzetiségekkel való szoros, szétválaszthatatlan kapcsolata között fennáll.

A kettő tulajdonképpen el sem képzelhető egymás nélkül, hiszen az itt élő magyarságnak, amelynek immár — egyebek között — kilombosodott könyvkiadása is van, amit ezek a kiadványok is tanúsítanak, nincs valami külön, a környezettől eltérő élete a jugoszláv népek kö-

zóságában, hanem anyagi létét tekintve — egyenjogúságának jóvoltából — teljesen azonosul más népekkel és nemzetiségekkel, természetesen a nyelvi és nemzetiségi szellemi örökség pluszjelével a háta mögött. Így hát, amikor lényegileg kívánunk szólni e két könyv tartalmáról, ezt meg sem tehetjük külön magyar szempontból, mert hiszen ezek a magyar szempontok is teljesen egyeznek az ország minden népének és nemzetiségének szempontjaival.

Maga a két könyv címében fellelhető „szocialista öngazgatás” fogalom (ha szűkebb értelmében vesszük!) bizonyára némileg félre is vezetheti a könyv tartalmával ismerkedő olvasót. A szocialista öngazgatás fogalmát ugyanis néha-néha hajlandók vagyunk összeszűkíteni a gazdasági, vagy esetleg a társadalmi élet keretek közé vonható területére. Nos, Tito és Edvard Kardelj munkái nemcsak a vállalatokban, vagy a közélet terén megnyilatkozó demokratikus intézmények irányelveire mutatnak rá, hanem sokkal nagyobb kiterjedésűek, hiszen a szocialista öngazgatás fogalmát és érvényét természetesen kiterjesztik mondjuk az osztályharc, a munka és az ember felszabadításáért vívott harc, a népek és nemzetiségek közötti viszony, sőt nemzetközi téren még az elkövetetlen politikan alapuló internacionális együttműködés szerteágazó vonatkozásaira is.

A szocialista öngazgatásnak ez a kiterjesztése, általános érvényűvé emelkedése nyilvánvalóan egészen természetes is, hiszen a két címben is szereplő szocialista öngazgatás nem valami része, módszertani egysége közösségi életünknek, hanem olyan keret, illetve olyan alap, amelyre beleépül egész valóságunk, kezdve iskolai rendszerünkől vagy művészeti életünkől egészen következetes külpolitikai állásfoglalásainkig. Éppen ezért nyilvánvaló, hogy akár a kommunisták kilencedik kongresszusának résztvevőihöz szól Tito, a forradalmi harc öt évtizedét ismertette, akár a fasizmus feletti győzelem évfordulója alkalmából nyilatkozik a tévében, akár valamely gyárüzem munkásságához, vagy valamely város nagyközönségéhez intézi szavait, ez a mindent összefogó lényeg nyilatkozik meg minden szavában. És ez tükröződik vissza Edvard Kardelj írásaiban is, akár az el nem kötelezettség politikájáról és a nemzeti kérdésről, akár a társadalmi tulajdon ellentmondásairól értekeznek.

Amikor tehát ennek a két, valóságunkat tükröző gyűjteménynek megjelenését nyugtázzuk, abban a meggyőződésben, hogy ezek a könyvek nemcsak felvilágosítóan hatnak a szó erejével, hanem magyar nyelvű megjelenésükkel is újabb vezérfonalai lesznek munkánknak jövőépítő törekvésünkben, nincs is más feladatunk, mint hogy ismételten rámutassunk arra, hogy bár összeállítóinknak — mint erre a Tito-kötet utószavában rámutatnak — „az volt a fő céljuk, hogy kizárólag a Kommunista Szövetségre és társadalmi szerepére, szerveztségére és tevékenységi módjára, a kommunisták magatartására és egyéb hasonló kérdésekre vonatkozó álláspontokat” mutassanak be, maguk a könyvek messze túlmutatnak ezen az elgondoláson. Nemcsak azért, mert természetesen szükség volt „ismertetni más álláspontokat is”, hanem azért is, mert a szocialista öngazgatás lényege egyáltalán nem korlátozódik a Kommunista Szövetségre és társadalmi szerepére. A szocialista öngazgatás ugyanis nem csupán egy párt, illetve egy kommunista szövetség célkitűzéseit fémjelzi, hanem immár jóval több annál: egy egész épülő és anyagilag és szellemileg is gyarapodó társadalom mind szilárdabbá, mind megbízhatóbbá váló alapja. És ennek megértését, ennek gyakorlati alkalmazását hivatott elősegíteni — magyar környezetben — ez a két új könyv is.

KOLOZSI TIBOR